

BENKE TAMÁS

Beszámoló a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság 2024. évi tevékenységéről

Társaságunk 2024-ben is folytatta *havi felolvasóüléseinek* sorozatát. A szokásos elnöki évadnyitó előadás 2024. január 25-én hangzott el, a Magyar Nemzeti Múzeum Lapidáriumában, *Egy szlovákiai-lengyelországi kutatóút eddig ismeretlen heraldikai emlékei (2023 szeptember)* címmel. Pandula Attila ez alkalommal az előző évi felvidéki utazása során fellelt címeres emlékeket ismertette. A februárra tervezett felolvasóülést a Nemzeti Múzeumban fellépett akut teremhiány következtében kénytelenek voltunk 2024. március 21-ére halasztani. Ekkor Kubinyi Jenő tagtársunk (nyugalmazott középiskolai tanár, a Magyar Történelmi Családok Egyesületének tagja) tartott előadást,¹ bemutatta az előző évben megjelent, *A Kubinyi család arcképcsarnoka leszármazási táblákkal* című könyvét.² Az előadáson olyan sokan vettek részt, hogy nemcsak az előkészített összes ülőhelyet foglalták el, hanem még a teremőr számára fenntartott székeket is igénybe kellett vennünk, de még így is több ember állva maradt. Ilyen élénk érdeklődés már számos év óta nem kísérte egyetlen felolvasóülésünket sem. Az ülésen jelen volt a Kubinyi-család (és -rokonság) számos tagja, valamint együttműködő partnerünk, a Magyar Történelmi Családok Egyesülete részéről is többen. A következő, 2024. április 25-i felolvasóülésünk a Nemzeti Múzeum Könyvtárának nagyolvasójában volt; ez alkalommal Horváth Hilda tagtársunk (az Iparművészeti Múzeum nyugalmazott főosztályvezetője) mutatta be Somlai Tiborral közösen írt, *Lépj be! – Arisztokraták és polgárok otthonai régi fényképeken* című könyvét. A 304 oldalas, mintegy 600 képpel illusztrált kötet érzékletes áttekintést nyújt a 19. század vége és a 20. század első fele főúri és nagypolgári rezidenciáinak berendezéséről, e réteg életmódjáról.³

Az év elején fellépett – általunk átmenetinek remélt – múzeumi teremhiány végül is állandónak bizonyult; miáltal

további felolvasóüléseinket már nem tudtuk a Nemzeti Múzeum épületében megtartani.⁴ E kellemetlenség megoldásában a Magyar Nemzeti Levéltár Pest Vármegyei Levéltárasietett társaságunk segítségére, amiért is hálás köszönet illeti az intézményt és vezetőjét, Schramek Lászlót. 2024. május 30-i ülésünk már e levéltár nagyobbik, új konferenciatermében volt. Ez alkalommal Draskóczy István tagtársunk (az ELTE BTK Középkori Történelmi Tanszék *professor emeritusa*) előadását hallhattuk *Egyetemtörténelmi kutatások újabb eredményei: középkor* címmel. Előadónk 2022-ig az MTA – ELTE (később: HUN-REN – ELTE) Egyetemtörténelmi Kutatócsoport⁵ vezetője volt. Az előadás a késő középkori egyetemjárás tanulmányozásának módszertanával, konkrét részeredményeivel, valamint a magyarországi származású egyetemi hallgatók peregrinációjának általános tendenciáival foglalkozott. 2024. június 27-én ugyanitt hallhattuk Bódy Attila Bence tagtársunknak, az ELTE BTK Történelmi Intézet doktoranduszának *A nagybarcsai Barcsay család fejedelmi ágának 17. századi genealógiája. Új adatok és további kérdések* című előadását. A gondos levéltári forrásfeltáráson alapuló, adatgazdag előadás a jelenlévők közt nagy tetszést aratott.

Második félévi felolvasóüléseinket, a Nemzeti Múzeummal folytatott egyeztetések eredményeként, a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ – Semmelweis Orvostörténelmi Könyvtár és Adattár könyvtártermében tarthattuk. Itt elsőként Rainer Pál tagtársunk tartott előadást 2024. szeptember 26-án, *A magyar öltözetű tábornoki gála egyenruha a cs. (és) kir. Hadseregben és a m. kir. Honvédségben (1751–1940)* címmel. Az előadás rendkívül részletesen, gazdag képanyag felvonultatásával mutatta be a magyar huszártábornoki viselkedés fejlődését, változatait, Mária Terézia korától a második világháborúig. Az október végén esedékes felolvasóülést ismét el kellett halasztanunk (a terem foglaltsága miatt); így a soron következő két előadásra 2024. november 14-én került sor. Ez alkalommal az MHGT főtítkára (illetve Budapest Főváros Levéltárának munkatársa), Ogoljuk-Berzsenyi Anett, *Tallinn város és heraldikai emlékei*, Gyenes László (az MHGT titkára s a Nemzeti Múzeum munkatársa) pedig *A tallinni Szűz Mária templom epitáfiumai* címmel tartott előadást. 2023

1 Az előadásról szóló beszámoló az MHGT honlapján olvasható, lásd <https://www.mhgt.hu/beszamolok-eloadasrol-2024-0321/>

2 A kiadvány bibliográfiai adatai: Kubinyi Jenő (szerk.): *A Kubinyi család arcképcsarnoka leszármazási táblákkal*. (magánkiadás, Bp. 2023.) ISBN: 978-615-01-8274-2; terjedelem: 430 oldal; kötésmód: keménytető, cérnafűzőtt; nyomdai kivitelezés: Pytheas Könyvmanufaktúra (Pytheas Grafikai Szolgáltató Kft.).

3 A könyv bibliográfiai adatai: Horváth Hilda – Somlai Tibor: *Lépj be! Palotától lakásokig Magyarországon 1896–1945*. (Corvina Kiadó, Bp. 2023.) ISBN: 978-963-13-6961-8; terjedelem: 304 oldal; kötésmód: puhatáblás, cérnafűzőtt.

4 Ezzel egy több évtizedre visszanyúló hagyomány szakadt meg!

5 A kutatócsoport honlapját lásd <https://egyetemtortenet.elte.hu/>

októberében az MHGT társszervezete, a Szlovák Falerisztikai Társaság konferenciáját az észtországi Tallinnban tartotta. Ez alkalommal az MHGT tagjai felmérték a város heraldikai, funerológiai emlékeit, melyeket jelen előadások keretében ismertettek. Tagtársaink Tallinnban több magyar vonatkozású emléket is megtekintettek, amelyek közül kiemelkedik a magyar eredetű Burchard-Bélaváry-családnak, az általuk több mint 300 évig (1911-ig) üzemeltetett Városházi Patikában (Raapteek) – Európa legrégebb, *egyazon helyen* működő gyógyszerárában – található, reneszánsz stílusú, családi címeres emléktáblája (a pajzs alatt „Anno 1635” felirattal).⁶ A következő előadás már a megszokott időben, vagyis a hónap utolsó csütörtökén (november 28-án) volt. Miski Péter (PPKE doktorandusz és TDK-referens) aktuális kutatási témájáról, az *iktári Bethlen-család fejedelmi ágának utolsó tagjairól, illetve családi kapcsolataikról* adott elő, *Az iktári Bethlenek örökségének nyomában* címmel. Az évet Szászi József tagtársunk (középsiskolai tanár) előadása zárta, *Címerek, zászlók, pecsétek Fejér vármegyében* címmel. A lendületes, igen bőséges képanyaggal színesített előadás, a címertani alapfogalmak áttekintését követően, az előadó által Fejér vármegyei települések részére alkotott címereket és zászlókat mutatta be.

2024-ben egyetlen saját rendezésű konferenciát tartottunk, *Az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc a történelem segédtudományai tükrében* címmel, május 6-án, 10 órai kezdettel, a Magyar Nemzeti Múzeum Központi Könyvtárának olvasótermében. A rendezvény fővédnöke Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes volt. Az ülészakot elnökünk rövid beszéde nyitotta meg, majd négy szekcióban (Gyenes László, Hermann Róbert, Marosi Eszter és Péri Ákos elnökle mellett), a következő előadások hangzottak el:⁷

1. Bálint Ferenc: *A tábortörvény használata a szabadságharcban (1848–1849-ben)*.
2. Beke Margit: *Baróti Bekék az 1848–1849-es forradalom és szabadságharcban*.
3. Debreczeni-Droppán Béla: *Forum Museale: A Magyar Nemzeti Múzeum és a Múzeumtér 1848–1849-ben*.
4. Hermann Róbert: *A Görgeyek a szabadságharcban*.
5. Marosi Eszter: *Ferenc József és István főherceg portréi az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében 1848 körül*.
6. Menyhárt Csaba: *Egy 1848-as honvéd a tinnye-únyi közbirtokosságból a 34. zászlóaljban*.
7. Mezey Barna: *Jogalkotás és kodifikáció 1848–1849-ben*.
8. Ogojlik-Berzsenyi Anett: *Egy somogyi tiszt a szabadságharcban: gyulai Gaál Gusztáv pályafutása*.
9. Pandula Attila: *Magyar kitüntetések 1848–1849-ben*.
10. Pogány Rózsa Gabriella: *Az önálló magyar katonaság egészségügy a forradalom és szabadságharc szolgálatában*.
11. Rainer Pál: *Az 1848–1849-es honvédség, nemzetőrség egyenruházatával kapcsolatos megfigyelések*.
12. Tóth Zsolt: *A Nemzeti Sírkert 1848/49-es honvédsírijai*.

6 Az emléktábla fényképe megtalálható a Wikimedia Commons adatbázisban, lásd https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tallinn_2019_Rat-sapothek.jpg

7 A konferencia meghívója megtalálható honlapunkon, lásd <https://www.mhgt.hu/szabadsagharc-konferencia-2024-0506/>

13. Török Róbert: *A Pilvax hagyaték a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban*.

A rendezvény jó hangulatához hozzájárult a Könyvtárterem kellemes atmoszférája, melyet már múlt évi (*MHGT 140* című) konferenciánk alkalmával is megtapasztaltunk. Az elhangzott előadásokból tanulmánykötet megjelentetését tervezzük.

Ugyancsak a Nemzeti Múzeum adott otthont a *Magyar Menyasszony* című kiállításához⁸ kapcsolódó konferenciának, melyet 2024. január 19-én, 10 órai kezdettel, a Múzeum Dísztermében tartottak, *Házasságkötés egykor és ma – Rítusok, szokások, változások* címmel. Megnyitó beszédet mondott Hammerstein Judit, a Múzeum megbízott főigazgatója. A három szekció közül kettőnek a levezető elnökletét az MHGT tagjai (Jánokiné Újváry Zsuzsanna és Örsi Julianna) látták el. Tagtársaink részéről a következő előadások hangzottak el:⁹

1. Braun László: *I. András és Anasztázia házasságkötésének körülményei*.
2. Jánokiné Újváry Zsuzsanna: *A Pálffy család házassági kapcsolatai a 16. században*.
3. Ogojlik-Berzsenyi Anett: *Család és mindennapok a büssüi Gaál kastélyban – Doethingem Ludovica emlékei nyomán*.
4. Örsi Julianna: *Táji közösségek vitalitásának jelzői: az endogám és exogám házasságok*.

Az év folyamán két vexillológiai tárgyú rendezvényen is közreműködtek tagtársaink. A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum (MKVM), valamint Balogh László tagtársunk által szervezett *Vexillológiai Nap 2024* című rendezvényre 2024. április 20-án, 10 órai kezdettel került sor (az említett múzeumban). A megjelenteket Kiss Emília főmuzeológus, az MKVM Gyűjteményi Osztályának vezetője, valamint Balogh László zászlógyűjtő, a konferencia-sorozat alapítója köszöntötte. Ezután tagtársaink részéről a következő előadások hangzottak el:¹⁰

1. Mészáros Kálmán: *Zászlótörténeti adatok a Rákóczi-szabadságharc időszakából*.
2. Pandula Attila: *Heraldikai, vexillológiai, szfragisztikai és inszigniológiai bányász emlékek a besztercebányai Közép-Szlovákiai Múzeum új állandó kiállításán (Thurzó Ház)*.

Az év vége felé újabb zászlótani eszmecszerén vehettek részt az érdeklődők, az MKVM munkatársa, Bakó Bálint tagtársunk szervezésében. A *VEXtra 2024 – Zászlógyűjtők délutánja* címet viselő rendezvény 2024. december 14-én délben kezdődött, az MKVM épületében. Ez alkalommal tagtársaink a következő témákban tartottak előadást:¹¹

8 Az időszaki kiállítás 2023. dec. 13. – 2024. aug. 25. között volt megtekinthető; bővebben lásd a <https://mnm.hu/kiallitasok/magyar-menyasszony> és <https://magyarmenyasszony.hu/oldalakat>.

9 Lásd a konferencia meghívóját az MHGT honlapján: <https://www.mhgt.hu/hazassagkotes-konferencia-2024-0119/> valamint a Nemzeti Múzeumén is: <https://mnm.hu/esemenyek/hazassagkotes-egykor-es-ma-ritusok-szokasok-valtozasok-tudomanyos-konferencia>

10 A konferencia meghívója az MHGT honlapján, lásd <https://www.mhgt.hu/vexillologiai-nap-2024-0420/>

11 A rendezvény meghívója az MHGT honlapján, lásd <https://www.mhgt.hu/zaszlogyujtok-delutanja-2024-1214/>

1. Bakó Bálint: *A trikolór igaz története – avagy (majdnem) minden, amit a Reggio nell'Emilia-i Museo del Tricolore-ban láttam.*
2. Balogh László és Pandula Attila: *A gyűjteménytől a zászlómúzeumig.*
3. Pandula Attila: *Ottfried Neubecker fiatalkori vexillológiai népszerűsítési törekvései.*

Még két, kötetlenebb rendezvényt is szerveztünk az év folyamán. 2024. szeptember 24-én 15 órai kezdettel Ogoľjuk Andrej tartott tematikus sétát Budapest belvárosában (a Kálvin tér – Astoria – Ferenciek tere – Szervita tér – Vigadó útvonalon), *Budapest város ostroma fényképeken: helyszínek és sorsok* címmel. Idegenvezető tagtársunk – a második világháború időszakával foglalkozó kutatóként – a több mint kétórás séta folyamán bemutatta Budapest 1944–1945-ös ostromának belvárosi helyszíneit, az ostrom idején készült felvételeket; mesélve a képek készítőiről, a képeken szereplő emberekről és épületekről.¹²

2024. december 5-én (az aznapi elnökségi ülést követően) pedig karácsony előtti teadélután tartottunk az MKVM Konferenciatermében, ahol oldott hangulatban nyílt lehetőség személyes eszmecsere, ismerkedésre, tagtársaink között.¹³ (Reméltük, hogy az MHGT-be belépni szándékozó érdeklődők is el fognak jönni, de erre nem került sor.) A rendezvény ötlete elnökünkötől származott, aki *hagyomány(újra)teremtő jelleggel* kívánta feleleveníteni az MHGT újjáalakulása utáni korszak hasonló, *kötetlenebb, társasági jellegű* eseményeit. Igen kellemes estét tölthetünk egymás társaságában; voltak, akik ismerkedtek, voltak, akik szaktanácsot kértek bizonyos ügyben, és olyanok is, akik kutatói élményeiket, publikációs terveiket beszélték meg egymással. Itt-ott előkerültek a Társaság fontos ügyei is, de mindenkor baráti hangvételű terefe kellemes moraja töltötte be a termet.

Társaságunk beléletének jelentős eseményei a *testületi ülések*, melyeket 2024-ben is az Alapszabályban előírt számban tartottunk meg – elnökségi üléseinket (egy kivételével) online formában, míg az éves közgyűlést személyes jelenléttel.

2024. január 23-i ülésén az elnökség összeállította a Társaság 2024. évi rendezvényeinek hozzávetőleges programját.¹⁴ Tekintettel az 1848–1849-es (175.) évfordulóra, az elnökség célul tűzte ki, hogy e témában egy saját emlékkonferenciát rendez, 2024. május első felében, a Magyar Nemzeti Múzeumban.

Ezt követően az elnökség meghallgatta a pénztárnok jelentését a Turul folyóirat 2023. évfolyama szerkesztési munkálatainak állásáról, valamint a folyóirat helyzetéről. Eszerint a Turul előfizetői nyilvántartásának összeállítása folyamatban van. Mivel pályázatot nem írtak ki, a 2023-as évfolyam kiadási költségeit a folyóirat korábbi (Történelmi Társulat

által kezelt) folyószámláján lévő tőkéből fogják kiegyenlíteni. A Turul SZMSZ értelmében a továbbiakban elnökünk (illetve az elnökség) jóváhagyásával kerülhetnek nyomdába a folyóiratszámok. Ugyancsak az elnökség feladata lesz a 2024. évi munkaterv jóváhagyása (melyet a főszerkesztő később nyújt be).¹⁵ Az elnök és pénztárnok tájékoztatta az elnökséget, hogy a folyóirat (közintézmények részére való) terjesztése érdekében az egyesület szerződést köt a Könyvtárellátó Nonprofit Kft.-vel (KELLO). A folyóirat honlapját,¹⁶ mint digitális megjelenési formát, ugyancsak be fogjuk jelenteni a Nemzeti Hírközlési Hatóságnak.

A főszerkesztő (korábban elektronikus levélben közölt) előterjesztésére, az elnökség hozzájárult ahhoz, hogy a Turul bibliográfiai hivatkozási formátuma (az eddigi gyakorlatot folytatva) egyezzen meg a Századok folyóiratéval.¹⁷ A levéltári forráshivatkozások tekintetében a Magyar Nemzeti Levéltár által előírt formátumot fogadták el (ugyancsak a főszerkesztő írásbeli indítványára).¹⁸ Török Róbert titkár és Pandula Attila elnök felszólalásai nyomán vita alakult ki arról, hogy a muzeális gyűjteményi tételek hivatkozásának mi legyen a Turulban előírt formátuma. Végül (a levéltári hivatkozásokra emlékeztető) „hosszú kötőjeles” formátum mellett döntött az elnökség. Eszerint a nyilvános intézményben (közgyűjteményben) lévő műtárgy hivatkozásának formátuma: *intézmény neve (örzési hely) – gyűjtemény neve – leltári szám*. A magángyűjteményben lévő műtárgy hivatkozásáé pedig: *gyűjtemény megnevezése (magángyűjtemény, örzési hely) – leltári szám*.¹⁹

Ezt követően az elnökség ismét felülvizsgálta a Magyar Nemzeti Levéltárral kötendő együttműködési keretmegállapodás szövegtervezetét. Vita bontakozott ki az MHGT (MNL OL-ban elhelyezett) levéltárának jogi státuszát illető szerződés-cikkelyről. A keretmegállapodás igen tömören konstataĺta volna, hogy az MHGT levéltárának régebbi (1951-ig terjedő, 2,44 ifm terjedelmű) sorozata letétként, az újjáalakulás utáni (0,24 ifm terjedelmű) iratanyag pedig ajándékként került az MNL OL őrizetébe. A pénztárnok igen erélyesen el-lenezte a szerződés ilyen feltételekkel való megkötését. Kijelentette: „nem tud olyan helyzetet elfogadni, amelyben bárki azt mondja, hogy az MHGT iratai (vagy azok egy része) nem a Társaság tulajdonát képezik.”²⁰ Ennélfogva javasolta, hogy a tulajdonjogi státuszra vonatkozó mindennemű megállapítást

12 A tematikus séta meghívója az MHGT honlapján, lásd <https://www.mhgt.hu/tematikus-seta-2024-0914/>

13 A teadélután meghívója az MHGT honlapján, lásd <https://www.mhgt.hu/teadelutan-2024-1205/>

14 Ekkor még úgy terveztük, hogy 2024. második felében kihelyezett felolvasóülést tartunk Veszprémben (a Laczkó Dezső Múzeumban); ebből azonban azóta sem lett semmi. (Hasonló kihelyezett ülések tartásának gondolata régóta foglalkoztatja az MHGT vezetőségét, azonban már több mint egy évtizede nem tartottunk ilyet.)

15 Lásd a Turul SZMSZ A.II.j., A.III.e., B.III.b.2., C.II–III., D.IV.b. és D.V.d. pontjait (közzétéve a folyóirat honlapján): <https://turul.mhgt.hu/turul-szmsz/>

16 A Turul folyóirat honlapja, lásd <https://turul.mhgt.hu/>

17 A Századok közlési szabályzata megtalálható a folyóirat honlapján, lásd <https://szazadok.hu/szerzoinknek/>

18 Az MNL levéltári jelzetekre vonatkozó útmutatója megtalálható az intézmény honlapján, lásd https://mnl.gov.hu/hogyan_hivatkozzunk

19 Az elnökség ezen ülésén megállapított hivatkozási formátumot a folyóirat honlapján (a „Szerzőinknek” menüpontban) tettük közzé, lásd <https://turul.mhgt.hu/szerzoinknek/>

20 Az idézet az elnökségi ülés jegyzőkönyvéből való (5. oldal). Kiemelendő, hogy a 2023. nov. 3-i Közgyűlés, az elnök indítványára, határozatot hozott az MHGT Gyűjteményeinek védelméről. Eszerint a gyűjtemények (így pl. a levéltár, könyvtár) meglévő tételei elidegeníthetetlenek; továbbá „A Társaságnak mindenkor törekednie kell arra, hogy birtokába visszazerezze mindazon gyűjteményi tárgyakat, értékeket, melyeket tőle mások elvettek és jogosulatlanul megszereztek, vagy pedig amelyekről a Társaság hanyagságból vagy kényszer hatása alatt mondott le. Az MHGT az ily módon elide-

töröljenek a keretmegállapodásból; és a kérdést egy később megkötendő, külön megállapodással rendezzék. (Affélében, mint amelyet az MNL Könyvtárának járó Turul-tiszteletpéldányok vonatkozásában helyezett kilátásba a keretszerződés.)

Többen vitatták egyrészt azt, hogy az MHGT-nek milyen jogi mozgástere van levéltárát illetően (ti. az ahhoz fűződő jogok visszaszerzése vagy megoltalmazása tekintetében); másrészt azt is kérdésesnek tartották, vajon az MNL OL hozzá fog-e járulni ahhoz, hogy a kérdéskört a keretszerződésből kivegyük, s későbbi [szükségképpen bizonytalan(abb)] kimenetelű tárgyalások (és részlet-megállapodás) elé utaljuk.

Végeredményben az elnökség úgy határozott, hogy felhatalmazza „az elnököt az MHGT és a Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) közötti együttműködési keretmegállapodás megkötésére, de csak abban az esetben, hogyha a keretmegállapodás 6. pontjának szövege a következőre változik: »Az MNL vállalja, hogy az MHGT levéltári megőrzésre számot tartó iratait átveszi és megőrzi. Az iratok tulajdonjogi státuszát, a megőrzés jogi formáját, továbbá az iratanyag kezelésének részletszabályait, Felek külön, jogilag kötelező erejű megállapodásban kívánják rögzíteni.«²¹

Szóba került az ülésen a 2023 decemberében elárverezett Turul-sorozat is, mely egykor az MHGT könyvtárának állományába tartozott.²² Az elnökség tudomásul vette egy tag kilépését és határozatilag köszönetet mondott a legutóbbi ülés óta beérkezett könyvadományokért.²³

A május 17-i elnökségi ülésen az elnökség elfogadta a Társaság 2024. évi költségvetési tervét (mely magában foglalta a 2024. tárgyévi NEA működési pályázaton elnyert 500 ezer forintos működési támogatás felhasználási módját is). Az elnökség jóváhagyta a Turul folyóirat 2023. évi tartalomjegyzékeit (melyek alapján a 2023. évi füzetekre a nyomtatási engedélyt elnök úr korábban már saját hatáskörében megadta; így az ülés idejére ezek nyomtatása már megtörtént, sőt az előfizetők részére való expedálás is elkezdődött).²⁴ Ugyancsak jóváhagyta a folyóirat Rácz György főszerkesztő úr által összeállított 2024. évi munkatervet (azzal a kiegészítéssel, hogy a tervbe vett Kállay-különszámmal, az egyértelműség kedvéért fel kell tüntetni, hogy a *nagykállói* Kállay-családról van szó). Az elnökség felhatalmazta az elnököt, hogy a Turul 2024. évi kiadásának finanszírozására pályázatot nyújtson be a Nemzeti Kulturális Alaphoz (NKA) a főszerkesztő és pénztárnok közreműködésével. A tagsági ügyekre térve, az elnökség elfogadta négy rendes tagjelölt belépési-, valamint egy rendes tag adatközlő nyilatkozatát. A 2024. évi tagrevízió eredményeként az elnökség felmondta tíz (háromévi tagdíj-hátralékkal rendelkező) rendes tag tagsági jogviszonyát. A Társaság könyvelőjének kérelmére éves megbízási díját felemelték.

genített tárgyak feletti (tulajdonjogi) igényeiről sosem mond le, azokhoz fűződő jogait elvülhetetlennek tekinti.”

21 5./2024.(01.23.) számú elnökségi határozat. (Az elnök és pénztárnok e határozat szellemében folytatta az MNL-lel a szövegtervezet egyeztetését.)

22 Lásd az erről szóló írást, folyóiratunk 2025. évi I. füzetében.

23 Többek között a Kápolnai Kázmér, Kubinyi Jenő, dr. Rosta István és Szücs János által adományozott könyvekért.

24 Lásd a 2023. évfolyam megjelenéséről szóló híradást, a Társaság honlapján: <https://www.mhgt.hu/turul-2023-kozzeteve-2024-0508/>

Az Egyéb ügyek napirendi pontban számos ügy szőnyegre került. Elnökünk beszámolt arról, hogy egyre kilátástalabbnak tűnnek azon egyeztetések, melyeket a Társaság vezetői a Nemzeti Múzeummal folytatnak, annak érdekében, hogy a Múzeum épületében továbbra is előadótermet lehessen biztosítani a havi felolvasóülések részére. (Holott ezt, valamint az évi egy konferencia helyszínének biztosítását, a Múzeum, a 2022. június 7-én megkötött együttműködési megállapodásban vállalta.) Szükséges volt tehát új helyszín iránt tájékozódni. Ígéretes megbeszéléseket folytattak Varga Benedek úrral, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum igazgatójával; így e Múzeum nyújthat „mentőövet” Társaságunknak, aminek köszönhetően remélhetőleg továbbra is megtarthatjuk felolvasóüléseinket. Felvetődött, hogy terem hiányában a 2024. május-júniusi felolvasóüléseket a második félévre kéne halasztani – azonban Ogotjuk-Berzsenyi Anett főtitkár vállalta, hogy az MNL Pest Vármegyei Levéltár főigazgatójánál, Schramek Lászlónál érdeklődni fog, tudnának-e termet biztosítani e két előadáshoz.²⁵

Elnök úr jelezte, hogy a 2024. május 6-i emlékkonferencia anyagáról mindenképpen konferenciakötetet kellene kiadni a Társaságnak. Sürgette a kötet szerkesztésének megkezdését, valamint a kiadás finanszírozásának mielőbbi megoldását. A szerkesztést magára vállaló főtitkár jelezte: csak akkor van értelme megkezdeni a munkát, ha a kiadási költségek fedezete rendelkezésre áll. Az elnök kijelentette, hogy mindent megtesz annak érdekében, hogy a kiadáshoz támogatást szerezzen. Nézete szerint 2024 októberéig be kell gyűjteni az összes kéziratot. Az elnökség abban állapodott meg, hogy a tanulmánykötet hivatkozási formátuma minden tekintetben egyezzen meg a Turul folyóiratéval.

Az elnökség ezután úgy határozott, hogy Szeidlé Németh Mariann jogász Tagtársunk részére – aki a Turul folyóirat MHGT részére való visszaszerzésének folyamatában részt vett – munkájáért, egyszeri jelleggel, összesen tíz füzetnyi mennyiségű tiszteletpéldány adandó (a 2020–2022. évfolyamokból); a Társaság hálájának és köszönetének jegyzőkönyvi megörökítése mellett.

Az elnökség határozatban gratulált Gócsáné Móró Csilla Tagtársunknak, a Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozattal való kitüntetésé alkalmából. Köszönettel fogadta az elnökség a legutóbbi ülés óta beérkezett adományokat, továbbá azon Tagtársak munkáját, akik az 1848–1849-es emlékkonferencia megvalósításában részt vettek. Az elnökség hozzájárult, hogy a Webes Munkacsoport tagjai negyedévente hírlevelet állítsanak össze az egyesület munkájáról; amely – a Tagságnak való kiküldése mellett – a honlapon is közzé tehető. Határozatba jött, hogy a felolvasóületekről a honlapra szánt rövid (10–20 mondatos) beszámolót mindig az az elnökségi tag tartozzék megírni, aki az adott ülésen elnökölt.²⁶

25 Mint a félévi program fenti leírásánál láttuk, e próbálkozás sikerrel járt; amiért ezúton is köszönetünket fejezzük ki a levéltárnak!

26 20./2024.(05.17.) számú elnökségi határozat. – Korábban ugyanis csupán díszelgésnek tekintették az elnökletet vállaló elnökségi tagok az ülések vezetését; melyhez (a jelenlét „kényszerén” kívül) semmiféle felelősség sem társult. Ennélfogva évtizedeken át mindenkor akadt jelentkező a levelező elnöki posztra, az elnökség berkeiben. Azóta viszont, hogy jelen hatá-

Részletesen foglalkozott az elnökség a Turul folyóiratból az MNL könyvtára részére adandó tiszteletpéldányok ügyével. Úgy határozott, hogy az MNL könyvtárának összes tagkönyvtára részére biztosítani kell ugyanannyi tiszteletpéldányt a folyóiratból, amennyi eddig megillette őket. Azonban az MNL könyvtára a folyóiratot bel- és külföldi cserekapcsolatok során (cserealapként) is felhasználta.²⁷ Az elnökség e gyakorlatot felülvizsgálandónak tartja; mivel a Turul immár kizárólagosan az MHGT folyóirata, amelyet csakis az MHGT jogosult bármiféle cserekapcsolat során fölhasználni. Ebből adódóan az MNL könyvtára a továbbiakban *belföldi cserepartnerek* részére nem szállíthat Turul-példányokat; vagyis ilyen célra nem fog tiszteletpéldányokat kapni.²⁸ Mivel azonban a külföldi intézményekkel való cserekapcsolatok fenntartása – mely Társaságunk hírnevét a nagyvilágban öregbíti – nekünk is érdekünk,²⁹ az elnökség úgy döntött, hogy az MNL könyvtára a továbbiakban is meg fogja kapni azt a tiszteletpéldány-többletet (a saját állományába kerülőn felül), amely a már meglévő nemzetközi cserekapcsolatok további fenntartásához szükséges. Azonban újabb cserekapcsolatot az MNL könyvtára, a Turul alapján, többé nem létesíthet. A nemzetközi cserekapcsolatok céljára átadandó példányokba pedig ezentúl mindenkor olyan tájékoztató cédulákat is szükséges behelyezni, amelyekből a kedvezményezettek értesülhetnek arról, hogy az MHGT hozzájárulásával és anyagi áldozatvállalásával jutottak hozzá a folyóirathoz. (E határozatilag³⁰ megerősített feltételek mentén szükséges előkészíteni a tiszteletpéldányokra vonatkozó, MNL-lel kötendő külön-szerződést.)

Az ülésen az elnökség mély megrendüléssel és nagy tisztelettel emlékezett meg dr. Tellér Tivadar Józsefnéről, a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság egykori pénztárnokáról, aki 2024. április 6-án elhunyt. Gyászszertartásán (mely 2024. április 29-én, 14 órai kezdettel volt a budapesti Szent István bazilikában) egyesületünk tagjai közül többen (így Beke Margit és br. Gudenus János József, az elnökségből pedig a pénztárnok) is jelen voltak. Honlapunk *In memoriam* szekciójába rövid megemlékező írás került, mely elhunyt kiváló pénztárnokunknak – a történeti segédtudományok műveléséhez is jelentősen hozzájáruló – könyvkiadói munkásságát emelte

rozattal 10–20 mondat megírásának munkaterhe is társult az „elnökléshez”, lasszóval sem igen lehetett elnökségi tagot fogni a feladatra. – Távlatosan tekintve, úgy vélem, e határozat is egyfajta fordulóponttá válhat egyesületünk életében. Remélhetőleg a következő években nem marad egyetlen olyan tisztség vagy funkció sem a Társaságban, melyhez nem társul valóságos, érdemi munkavégzés!

27 Az MNL könyvtárának tájékoztatása szerint e kapcsolatok révén 2024. évben 10 nemzetközi és 6 belföldi cserepartner lett volna jogosult a Turulra.

28 A korábbi belföldi cserepartnerek részére fel kell ajánlani az előfizetés lehetőségét – ez a lap anyagi megerősödését is szolgálná. Megjegyzendő, hogy a Turul az egész világon bárki számára ingyenesen hozzáférhető elektronikus formában; így senki sincs arra *kényszerítve*, hogy előfizessen a nyomtatott folyóiratra. Mivel pedig a nyomtatás pénzbe kerül, senki sem várhatja el az MHGT-től, hogy a nyomtatott példányokat ingyen osztogassa – különösen nem *belföldön*, ahol jutányos áron elő lehet fizetni.

29 Különös tekintettel arra, hogy a külföldre való postázás, ha a Turult önmagában küldenék, jelentős fajlagos költséggel járna (ahhoz képest, mint ha az MNL saját kiadványaival együtt, nagyobb csomag részeként szállítják).

30 21./2024.(05.17.) számú elnökségi határozat.

ki.³¹ Önként vállalt, több évtizedes, elkötelezett tevékenysége nyomán megérdemelné, hogy folyóiratunk hasábjain, arra hivatott tollból, részletesebb megemlékezés jelenjen meg róla!

A következő *elnökségi ülés 2024. szeptember 24-én* volt. Ez alkalommal három tagjelöltet vett fel az elnökség, és megindította a 2024. évi tagrevízió „második fordulóját”, immár a két-évi tagdíj-hátralékkal rendelkező kilenc fő ellen. Az elnökség megvitatta a 2024. tárgyévi NEA pályázat keretében beszerzendő szakkönyvek listáját; felkérve az elnököt és pénztárnokot, hogy a soron következő elnökségi ülésig aktualizálják a lajstromot. Ugyancsak felhatalmazták az elnököt és pénztárnokot, hogy a 2025. tárgyévi NEA működési pályázatot összeállítsák és leadják; ennek költségvetési tervét az elnökségi tagok a következő hetekben, e-mailben kívánták egyeztetni.³²

Miután a Felügyelőbizottság (2024. május 24-én tartott) ellenőrző ülésén kifogásolta, hogy az MHGT könyvtárának leltára nincsen, az elnökség, a leltározás megkezdése érdekében, rendelkezett az MHGT teljes könyvállományának ideiglenes elhelyezéséről. Eszerint az MHGT jelenlegi székhelyén lévő (ott 2020 tavaszáig felgyűlt és elhelyezett) iratait és könyveit a pénztárnok saját felelősségre átveheti, s megőrizheti, mindaddig, amíg a Társaság új székhelyén elhelyezhetők nem lesznek. Az elnökség felkérte a pénztárnokot, hogy a Társaság könyvtárának leltárát készítse el, és az összes könyvtári dokumentumot leltári számmal és a Társaság könyvtárának tulajdonbélyegzőjével lássa el.³³

A Turul kapcsán két határozat is született. A Turul SZMSZ D.VI.b.14. pontja értelmében a pénztárnok javaslatot tett a folyóirat bel- és külföldi előfizetési díjainak felemelésére; amelyre az elmúlt években történt drasztikus nyomdai ár-emelkedés miatt volt szükség. Az elnökség a folyóirat (bruttó) előfizetési díját, a 2025-ös (98.) évfolyamtól kezdődően, belföldi előfizetők tekintetében 5000 forintban, külföldi előfizetőknél pedig 50 euróban, illetve 65 USA dollárban állapította meg.³⁴ Határozat született arról is, hogy a Turul folyóirat MHGT részére történt visszavétele évfolyamától (azaz 2023-tól) kezdődően, archiválni szükséges a folyóirat főszerkesztőjéhez beérkező összes kéziratot (azok mellékleteivel együtt), a beérkezéskori állapotukban. Az archiválást évente, digitális formában, időtálló optikai adathordozón (M-DISC) kell elvégezni. A kéziratokat a főszerkesztő köteles összegyűjteni s elektronikusan az MHGT főtítkárhoz eljuttatni. Ugyanezen optikai adathordozókon szükséges évente archiválni az adott évfolyam kész folyóiratszámait is.³⁵

Az elnökség köszönetet mondott a legutóbbi ülés óta beérkezett pénz- és könyvadományokért. Vállaji Sipos Ferenc családtörténeti műveinek teljes sorozatát adományozta

31 „In memoriam dr. Tellér Tivadarné (1944–2024)” címmel, lásd <https://www.mhgt.hu/in-memoriam-dr-teller-tivadarné-2024-0406/>

32 Lévényhogya a pályázatot még nem írták ki; így semmiképp sem lehetett összeállítani hozzá a költségvetést.

33 26./2024.(09.24.) számú elnökségi határozat. (A leltározást a pénztárnok 2024. okt. 29-én kezdte meg.)

34 27./2024.(09.24.) számú elnökségi határozat. (A korábbi előfizetési díj belföldi előfizetők esetében évi 3000 forint, külföldieknél 35 euró ill. 40 USA dollár volt.)

35 Az elnökség ezen rendelkezéseket, a Turul SZMSZ soron következő módosítási indítványába is felveendőnek tartja.

könyvtárunknak; emellett Örsi Julianna alelnök és br. Gu-denus János József tagtársunk is adományozott könyveket.

A pénztárnok bejelentette, hogy elnök úrral közösen meg-kezdik az új székhely szisztematikus keresését.³⁶ Elnök úr ja-vaslatával egyetértve az elnökség elhatározta, hogy a Társa-ság karácsony előtti teadélután fog tartani az MKVM-ben.

Az év utolsó elnökségi ülését december 5-én, személyes je-lenléttel tartottuk, az MKVM konferenciatermében (biztosítva az online részvétel lehetőségét is). Miután 2024. első felében a háromévi tagdíj-hátralékkal rendelkező tagok tagrevíziója (és a nem fizetők felmondása) megtörtént, az év második felében még egy tagrevíziót tartottunk, ezúttal a kétévi hátralékkal ren-delkezők számára. Ennek eredményeként az ülésen az elnökség négy nem fizető rendes tag tagsági jogviszonyát mondta fel.³⁷ Ezután elfogadta két rendes tag belépési nyilatkozatát.

Az elnökség jóváhagyta a 2024. szeptember 24-i elnök-ségi ülésen már megbeszéltek alapján véglegesített könyvlistát (mely a 2024. tárgyévi NEA pályázat keretében beszerzendő kiadványokat tartalmazta). Ezután az elnökség megvitatta és elfogadta a 2025. tárgyévre beadandó NEA működési pályá-zat költségvetési tervét.³⁸

Ez követően – a beérkezett nyomdai és tördelői árajánla-tok áttekintése után – az elnökség felhatalmazta az elnököt, főtítkárt és a pénztárnokot, hogy a 2024. május 6-án tartott (1848–1849-es) konferencia anyagából készítendő tanulmány-kötet finanszírozására pályázatot nyújtsanak be.

A 2025-ben várható egyesületi programokkal foglalkozó napirendi pontban az elnök ismertette a Magyar Nemzeti Mú-zeum új főigazgatója (Zsigmond Gábor), ill. a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum főigazgatója (Varga Benedek) részé-ről érkezett 2025. évben tartandó konferenciákkal kapcsola-tos megkereséseket. Két konferencia-ötlet merült fel. Mivel 2025 a Magyar Tudomány Éve lesz, lehetne egyfelől egy mo-dern genealógiai módszertani konferenciát tartani, a Nem-zeti Múzeumban; másfelől pedig egy egészségügy-történeti konferencia volna tartandó, az Orvostörténeti Múzeumban. (Utóbbit Varga Benedek úr javasolta ill. pártolja.) Az elnök kérdésre elmondta, hogy a tárgyalások során egyelőre nem merült fel annak lehetősége, hogy felolvasóüléseink ismét a Nemzeti Múzeumban legyenek. Szóba kerültek még a Fale-risztikai Munkacsoport 2025. évben tartandó workshopjai is; valamint két kiállítás megtekintésének lehetősége.

Az elnökség megköszönte Bauer Marcell úr könyvado-mányát (aki saját műveit adományozta könyvtárunknak);

36 A székhely-problémát és annak megoldási lehetőségeit (beleértve a székhely-keresésnél követendő eljárást) az elnök és pénztárnok, 2024. aug. 30-án tartott munkaebédjükön részletesen megvitatták; ennek eredményeként 2024 őszétől a Társaság vezetői, a korábbinál jóval céltudatosabban keres-ték a probléma megoldását.

37 A 2024. évi, igen alapos tagrevíziók célja egyfelől a következő évben esedékes, általános tisztújító Közgyűlés előkészítése volt; másfelől, hogy a COVID-járvány óta a tagdíjfizetést negligáló tagokat eltávolítsuk.

38 Mivel a pályázat beadási határideje, a megelőző évekhez képest aránylag késői (2024. dec. 12-i) volt, lehetőség volt arra, hogy benyújtás előtt elnök-ségi ülésen is megvitassuk a költségvetési tervet. [Ezt a 2024. szept. 24-i üle-sen még nem lehetett előre látni; ezért adott ekkor előlegesen felhatalma-zást az elnökség, az elnöknek és pénztárnoknak, a pályázat benyújtására (a költségvetés e-mailben való egyeztetése mellett).]

valamint a pénztárnok (egy járszági kutató hagyatékából vásárolt, antikvár könyvekből álló) adományát; továbbá az MNL Veszprém Vármegyei Levéltárának könyvadományát. A pénztárnok jelezte, hogy a könyvtár leltározását megkezdte; azonban a munka befejezéséhez el kellene hozni a székelyen maradt könyvvállományt is. Török Róbert titkár kilátásba helyezte, hogy az MKVM is fog adományozni könyveket az MHGT részére saját kiadványai közül. Az elnökség engedé-lyezte, hogy az MHGT Webes Munkacsoportja a Nemzeti Cí-merbizottság határozatait, elektronikus és nyomtatott kézirat formájában összegyűjtse és a Társaság könyvtárában, további megőrzésre, elhelyezze. Határozat született arról, hogy a 2024. évi elnöki költségkeretből karácsonyi ajándékot szükséges beszerezni a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum két mun-katársa (könyvtáros, portás) számára, akik munkájukkal le-hetővé tették az MHGT idei felolvasóüléseinek megtartását (az Orvostörténeti Könyvtárban). Végül az elnökség a Turul folyóiratból nyolc füzetnyi tiszteletpéldányt adományozott Bariczné Fenő Noémi Tagtársunk részére, megköszönve és elismerve ezzel a folyóirat tartalomjegyzékeinek a honlapra való feltöltése érdekében végzett eddigi munkáját.³⁹ (Az ülést követően ugyanott kezdetét vette az MHGT karácsony előtti teadélutánja.)

Az év egyetlen, *rendes közgyűlését* 2024. május 29-én tar-tottuk, a Magyar Nemzeti Múzeum Lapidáriumában. Ennek napirendje a szokásos beszámolókra szorítkozott; kiegészülve az új, Turul folyóiratra vonatkozó napirendi ponttal. Elnök úr röviden ismertette előzetesen írásban kiküldött beszámó-lóját, mely az egyesület képviseletének ellátása, a konferen-ciák, a TURUL folyóirathoz fűződő jogok rendezése, a bel-földi és külföldi kapcsolatok, az elnökségi ülések, az elnökségi tagok tevékenysége, a munkacsoportok, a könyvtár, a kegye-leti kérdések (dr. Tellér Tivadarné egykori MHGT pénztár-nok temetése), a Nemzeti Címerbizottság munkája, a Társaság konferenciáinak finanszírozása, a tagsági ügyek (kilépések és tagtoborzás) és a pályázatok tekintetében nyújtott áttekintést a Társaság elmúlt évéről.

Ezt követően a pénztárnok ismertette a 2023. tárgyévi gaz-dálkodás adatait; megállapítván, hogy az éves költségvetést sikerült (a befolyt pályázati támogatásoknak köszönhetően jelentős maradvánnyal) végrehajtani. Kihangsúlyozta, hogy ezentúl a tagrevíziót szigorúan fogja az elnökség végrehajtani. Nem bizonyult hatékonynak a COVID-járvány időszakában tanúsított engedékenység (hogy csak háromévi tartozással mondtuk fel a hátralékos tagokat); ugyanis aki két évig nem fizetett tagdíjat, az jellemzően később sem mutatott hajlan-dóságot a fizetésre. A 2024. évi tagrevízió két lépcsőben tör-ténik. A három háromévi tartozást felhalmozó tagokat az el-nökség már kizárta; ez alkalommal 21 főt vontak revízió alá és végül 10-en lettek kizárva. A kétévi hátralékkal rendelkező tagok létszáma 13 fő, informális felszólításuk már megtörtént (e-mailben); hivatalos tagrevíziós eljárásuk pedig ősszel vár-ható. 2025-ben a tisztújítást így végre lehet hajtani rendezett

39 Az egyelőre elkészült 2010–2023. évi tartalomjegyzékek a folyóirat hon-lapján, a „Tartalomjegyzékek” menüpontban találhatóak, lásd <https://turul.mhgt.hu/category/tartalomjegyzek/>

körülmények (tagsági viszonyok) között; és azután is meg kell őrizni a Társaság működésének jogszerűségét, az éves tagrevíziók szigorú és következetes végrehajtása révén. A pénztárnok felemlítette, hogy a testületi ülések jegyzőkönyveinek elkészítése akadozik (minthogy a titkárok munkamorálja nem kielégítő). A soron következő Alapszabály-módosításkor indokolt volna a titkári posztok számát négyre növelni, és a 2025-ös tisztújításon korrekt munkavégzésre hajlamos egyénekkel betölteni a titkári tisztségeket. Röviden összegezte a 2024. évben a Társaság előtt álló feladatokat:

- jegyzőkönyvek pótlása,
- tagrevízió befejezése,
- Turul SZMSZ felülvizsgálata,
- jelkép-szabályzat megalkotása,
- az Alapszabály felülvizsgálata,
- székhely-probléma megoldása,
- a Turul harmadik felek általi közzétételének áttekintése és az ezzel kapcsolatos esetleges megállapodások megkötése,
- az MNL-nek járó Turul tiszteletpéldányok, valamint az MHGT Levéltárának jogi státusza és kezelése tárgyában a Magyar Nemzeti Levéltárral kötendő (a korábban már megkötött együttműködési keretmegállapodáshoz kapcsolódó) szerződések megkötése.

Az elnöki és pénztárnoki beszámolók elfogadását követően, a közgyűlés megvitatta a 2024. tárgyévi költségvetési tervet, melyben a Társaság rendes működési költségei a Turul gazdálkodásától elkülönítve szerepeltek – ez a továbbiakban is mindig így lesz. A terv a működési oldalon mintegy 200 ezer forintos éves eredményt (többletet) tartalmazott. A Turul céljaira, a tavaly felhalmozott tőkével együtt 1,1 millió forint áll rendelkezésre, ami gyarapodni fog az előfizetési díjakkal. A tervezett kiadás 700 ezer forint lesz. NKA pályázatot is leadunk a 2024. évi füzetek nyomdaköltségének fedezésére. A tavalyi áthozat 759 ezer forint, a pályázaton pedig további 600 ezer forintot nyerhetünk. Így pályázat hiányában is 1,144 millió forint áll majd rendelkezésre a Turul költségeire, pályázattal együtt pedig 1,744 millió; amely a tervezett kiadásokat bőven fedezi. A működési kiadásoknál tartalékot kívánunk képezni, rövid távú (pár hónapos futamidejű, de automatikusan ismétlődő) banki lekötés formájában. Felmerült ugyanis, hogy a *Régi Magyar Családok* könyvsorozat kiadását a továbbiakban az MHGT folytatná (az évekkel ezelőtt megszűnt Tiszántúli Történelem Társaság helyett). Pozsonyi József tagtársunkkal, a sorozat eddigi szerkesztőjével többször próbáltuk a kapcsolatot felvenni ez ügyben. E könyvsorozat céljára kezdünk tehát el tartalékot képezni.

A költségvetési tervet a Közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

Ezt követte a Felügyelőbizottság beszámolója, melyet dr. Szigeti Krisztina FB tag tartott meg (Tasnádi Zsolt FB elnök távollétében). A FB a Társaság 2023. évi működését jogszerűnek találta; egyedül a részleges tisztújítás időbeli csúszását kifogásolta (a tisztségviselők lemondásának idejéhez képest). A FB javasolta a Társaság könyvtárának mielőbbi leltározását; valamint helyeselte, hogy a Társaság a Turul folyóirat részére, a pénzügyek elkülönített és átlátható kezelésére, külön bankszámlát nyitott.

A Turul folyóirattal foglalkozó napirendi pontban, Rác György főszerkesztő ismertette a folyóirat 2023. évi tartalomjegyzékeit tartalmazó szakmai beszámolót, valamint 2024. évi munkatervét. A 2023. évi 3. füzet kifejezetten a Társaság részvételével szervezett (*Magyar Érdemrend 100* című) konferencia anyagát jelentette meg. A 4. füzetet Károlyi-különszámnak szánták; ebből kiemelte az újpesti Városháza homlokzatán lévő időkapzsula megfejtéséről szóló, különleges tanulmányt. (Újpest Károlyi-birtok volt.) Ez példázza, hogy a Turul szeretné (tematikailag és módszertanilag) szélesíteni a történeti segéd tudományi vizsgálatok körét.

A folyóirat elektronikus (PDF) változatát az új, MHGT által működtetett Turul-honlapra szinte azonnal feltöltik, így több helyen is (ingyenesen) elérhető a folyóirat. A 2023. évfolyam nyomtatási költségeit a Történelmi Társulat fizette ki, a korábbi (általuk kezelt) Turul folyószámán volt tőkeösszegeből.

A 2024. évi füzetekbe a főszerkesztő munkaterve szerint, a 2023. október 9-i *MHGT 140* jubileumi konferencia, valamint a *nagykállói* Kállay-családról szóló (2024. május 7-én tartott) konferencia előadásainak tanulmány-változatai kerülnek majd. A nyomdaköltséget remélhetőleg az NKA támogatásából tudjuk majd fedezni. A tördelést az MNL Országos Levéltára, a már megkötött együttműködési keretmegállapodás alapján elkészíti.

A főszerkesztő Turul folyóirat 2023. évfolyamáról szóló szakmai beszámolóját, valamint a 2024. évre szóló munkatervét a közgyűlés elfogadta.⁴⁰

A közgyűlés végén Pandula Attila elnök felvetette egy 2025-ben tartandó nagyobb falerisztikai konferencia tervét. Főlegem, hogy bár 2026-ban várhatóan az 1956-os eseményekhez kapcsolódó megemlékezések lesznek túlsúlyban, a Társaságnak a Rákóczi-korral kellene ez évben foglalkoznia, II. Rákóczi Ferenc hamvai hazahozatalának 120. évfordulója alkalmából.

Pályi Gyula rendes tag javasolta, hogy a Magyarságkutató Intézet által folytatott archeogenetikai kutatásokról legyen felolvasóülés a későbbiekben. Ennek megszervezéséhez felajánlotta segítségét. (E kutatások hasznos eredményeket hozhatnak a genealógia terén is.)

Társaságunk továbbra is együttműködésre törekszik a hasonló profilú bel- és külföldi szervezetekkel, valamint a tevékenységi körünk szempontjából meghatározó állami intézményekkel.⁴¹ Ebből a szempontból kiemelkedő jelentőségű az *együttműködési keretmegállapodás*, melyet 2024. április 3-án kötöttünk a *Magyar Nemzeti Levéltárral*. Ennek keretében az MNL nagy jelentőségű támogatást nyújt az MHGT működéséhez, valamint Társaságunk közlönyének, a Turul folyóiratnak a megjelentetéséhez. A szerződés értelmében az együttműködés részterületei a következők:

- Egymás rendezvényinek hirdetése, közös rendezvények szervezése.
- Közös kiadványok és adatbázisok létrehozása.

40 A közgyűlés által jóváhagyott munkatervet lásd a folyóirat weboldalán, a „Szerzőinknek” menüpontban: https://turul.mhgt.hu/TURUL/dokumentumok/TURUL_2024_evi_munkaterv.pdf

41 Együttműködő partnereink listája megtalálható a Társaság honlapján, a „Partnereink” menüpontban, lásd <https://www.mhgt.hu/partnereink/>

- A történelem segédtudományainak népszerűsítése.
- Az MNL vállalja, hogy amennyiben szükséges, az MHGT részére székelyül szolgáló helyiséget biztosít, valamely erre kijelölt tagintézményében.
- Az MHGT rendezvényei és előadás-sorozata (felolvasóülései) számára, szükség és igény szerint, az MNL Pest Vármegyei Levéltára (mint az MNL tagintézménye) megfelelő előadótermet és infrastruktúrát biztosít.
- Az MNL vállalta, hogy az MHGT levéltári megőrzésre számot tartó iratait átveszi és megőrzi. *(Az iratok tulajdonjogi státuszát, a megőrzés jogi formáját, továbbá az iratanyag kezelésének részletszabályait, a szerződő felek külön megállapodásban fogják rögzíteni.)*
- Az MNL, a Turul folyóirat szerkesztőségének működéséhez, valamint a folyóirat tördeléséhez, személyi és infrastrukturális jellegű támogatást nyújt. Emellett az MNL biztosítja az állományában lévő iratokról a folyóiratban megjelenő képanyag (reprodukciók) térítésmentes közlési jogát.
- Abban az esetben, ha a Turul folyóirat főszerkesztője az MNL munkatársa [és/vagy az MNL munkatársai értékelhető mértékben hozzájárulnak a folyóirat szerkesztéséhez (mint szerkesztőségi tagok)], az MHGT a folyóiratból annyi (ingyenes) tiszteletpéldányt bocsát az MNL rendelkezésére, amennyi az MNL Könyvtárának tagkönyvtárai részére szükséges. *(A tiszteletpéldányok mennyiségét és rendeltetési helyét ugyancsak külön megállapodásban rögzítik.)*

Az MHGT rendes tagjainak létszáma 2024. január 1-én 167 fő volt, ez az év végére 155 főre változott (2024. december 31-i állapot). A tiszteletbeli tagok létszáma mindvégig egy fő volt; pártoló tagunk nincs. Bár az év folyamán a megszokott számban jelentkeztek új tagok (akiket hiánytalanul fel is vettünk), a három- és kétévi hátralékos tagok jogviszonyát megszüntető, „kétfordulós” tagrevízió létszám-csökkenést eredményezett.

A Társaság vagyoni helyzete igen kielégítő; működési költségeinket mindenkor fedezni tudtuk, amiben a NEA pályázatokon elnyert támogatásoknak is jelentős szerepük volt. A Turul 2024. évfolyamának finanszírozása tekintetében érezhető nehézséget okozott, hogy a 2024. tárgyévi (2024. április 22-én kiírt) NKA folyóirat-kiadási pályázaton csupán a második félévi (2024./3–4.) füzetek nyomdaköltségére kaptunk támogatást. Bízunk abban, hogy a következő években, a teljes nyomdaköltséget pályázati forrásból tudjuk majd fedezni.⁴² A 2024-ben részünkre felajánlott SZJA 1%-ok összege (176.498 forint), az előző évekhez képest, még tovább nőtt. Tagtársainktól az év folyamán összesen 104.000 forintnyi adomány érkezett, tagdíj-felülfizetés formájában (10 adományozótól). Nagyon szépen köszönjük kedves tagtársainknak, támogatóinknak, hogy munkánkat nagylelkű anyagi áldozatvállalással segítették.

42 Megjegyzendő, hogy a pénztárnok, a Turul-tőke kiegészítésére 2023-ban megígért 400 ezer forintos hozzájárulásának fennmaradt részletét (250 ezer forintot) 2024 folyamán befizette. Ezáltal az új Turul-folyószámlán lévő tőke egymillió forint fölé emelkedett. (Ez az összeg tehát lényegében az MHGT által e célra 2023-ban átcsoportosított 600 ezer, valamint a pénztárnok által 2023–2024-ben befizetett 400 ezer forintból állt össze.)

Könyvtárunk az év folyamán stabilan gyarapodott; a jelentős számú adomány mellett pályázati forrásból is. Kiemelkedő Bauer Marcell és vállalji Sipos Ferenc adománya, akik műveik teljes sorozatát adományozták. Megkezdtük az egykori alelnökünk, Szluha Márton által megindított genealógiai könyvsorozat teljes körű beszerzését is; ez ügyben köszönettel tartozunk a Heraldika Kiadónak, a biztosított igen jelentős árkedvezményért.

Weboldalunkon továbbra is hírt adtunk minden testületi ülésről és Társaságunkhoz kötődő eseményről. Sajnos azonban a *Webes Munkacsoportot* továbbra sem sikerült „életre lehelni”; ezáltal (kevés kivételtől eltekintve) csupán nyers audiovizuális felvételek készültek az év folyamán, melyeket így nem lehetett YouTube-csatornáinkra⁴³ feltölteni. Az érdeklenség nemcsak az elvégzendő munkát, hanem annak eredményét illetően is megmutatkozott. Példaként említhetjük e sorok írójának, 2024 nyár közepén készült cikkét, melyet a honlapon tettünk közzé⁴⁴ – mintegy próbaképpen, hogy lássuk, vajon milyen fogadókészség volna az olvasóközönség részéről, olyan módszertani, avagy kutatási tapasztalatokat megosztó, vagy forrás-feltáró cikkek iránt, amilyeneket a főtítkáruk, Ogoľjuk-Berzsenyi Anett által évek óta megindítani szándékolt blogunkon is közre akartunk adni. Az említett írás azonban teljes közönnyel találkozott.⁴⁵ Nagy kérdés tehát, hogy ha esetleg később végre el lehetne indítani az MHGT blogját, az iránt vajon mekkora volna az érdeklődés?⁴⁶ – Jelenleg webes felületeink tehát leginkább egy olyan virtuális hirdetőfalaként foghatók fel, amelyet (érdeklődés és friss tartalom hiányában) jószerivel a *kutya sem* olvas. (Tisztelet a kevés számú, igen elkötelezett kivételnek!) Korszakováltásra volna tehát szükség, a Webes Munkacsoport munkamórájában és munkamódszereiben is!

Jövőbeli terveink látóhatárát nagymértékben beszűkíti a 2025-ben előttünk álló általános tisztújítás. Ennek jogszerű végbevitelére kell elsősorban felkészülnie az egyesületnek (2025. évi tagrevízió, esetleges Alapszabály-korrektúra új titkári tisztségek létesítésére)! Továbbra is keressük Társaságunk új székelyét; tervezzük (egyebek mellett) az 1848–1849-es konferencia anyagának könyv formájában való kiadását;⁴⁷ valamint folyamatosan (bár igen lassan) zajlik a Társaság levéltárának digitalizálása (mely biztonsági másolatként is fel-fogható), egyesületünk történetének feltárása (ill. az erre irányuló munka megalapozása) érdekében.

43 Az MHGT YouTube-csatornájának elérhetősége: <https://www.youtube.com/@mhgt1883>

44 Benke Tamás: Hiteleshelyi segédkönyvek az Elevéltár oldalon (2024. július 10.), lásd <https://www.mhgt.hu/hiteleshelyi-segedkonyvek-2024-0710/>

45 Mint későbbi magánlevelezésből kiderült, még azok sem vettek róla tudomást, akiknek utóbb (mikor *külön levélben* felhívtam rá a figyelmüket), nagy hasznot hajtottak az ismertetett, MNL OL által közzétett digitalizált források.

46 Megjegyzendő, hogy a blogot azért nem sikerült mindeddig elindítani, mert a kezdéshez szükséges öt-hat bejegyzést sem sikerült az évek folyamán összegyűjteni; aminek fényében nem lehetne a cikkek folyamatos utánpótlását (és így az olvasói érdeklődés fenntartását) biztosítani.

47 Az erre szóló egyedi pályázatot 2024 decemberében nyújtottuk be a Miniszterelnökséghez.